

Mia Bašić, studentica III. godine
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

Amina Nanić

**MANJINE U PRAVU- Ustavnopravni položaj nacionalnih manjina u
Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Bošnjake,
Kulturno društvo Bošnjaka Hrvatske Preporod, Zagreb 2012., str. 167**

Udio nacionalnih manjina prema ukupnom broju stanovnika u Republici Hrvatskoj znatno je nizak, on naime iznosi svega 7,47% stanovništva što RH svrstava u red nacionalno homogenijih europskih država. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (UZPNM) nacionalnu manjinu definira kao: "*skupinu hrvatskih državljana čiji su pripadnici tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njeni članovi imaju etnička, jezična, kulturna i / ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja*" (čl. 5. UZPNM). Unatoč činjenici što kroz povijest na ovim prostorima žive različiti narodi, što se poštuju različite religije, što su se razvile i još uvijek se razvijaju različite kulture, sve to nije ni približno dovoljno da bi se uspostavio trajan međusobni mir i civilno pristojan i kvalitetan suživot. Dakako, politički sukobi i interesi pojedinaca nisu pridonijeli ostvarivanju zajamčenog blagostanja o čemu govori Ustav Republike Hrvatske (1990). A svrha je svakog ustavnopravnog pravnog poretka organizirati stabilan i miran suživot ljudi gdje se prihvaćaju i poštuju, razumije se, određene temeljne formalne i materijalne vrijednosti. U tom smislu pravni poretki modernih ustavnih demokracija kao svoju temeljnu vrijednost konstitucionaliziraju prava osoba- pojedinaca; smisao, glavna ideja i cilj takvih poredaka je stvaranje one društvene sredine u kojoj će se na adekvatan cjelovit i slobodan način razvijati svatko, pojedinac i njegove grupe. Ipak, praksa ne malo puta pokazuje da je zajedničko svim etničkim skupinama koji žive na području Republike Hrvatske, tek hrvatsko- državljanstvo.

O tome zašto je to tako i koji su mogući razlozi takvog stanja piše mag. iur. **Amina Nanić** u knjizi "*Manjine u pravu- Ustavnopravni položaj nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Bošnjake*". Knjiga je izdana u nakladništvu *Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske Preporod* (Zagreb 2012., str. 167.). Na samom početku knjige nalaze se predgovori urednice prof. dr. sc. **Sanje Barić** (str. 5.- 6.) i same autorice (str. 7.- 8.), iza čega slijedi popis kratica (str. 9.- 10.), osam ključnih poglavlja (str. 11.- 123.), zaključne opaske (str. 125.- 126.), bilješke (str. 127.- 146.), literatura (str. 147.- 160.), te izvratci iz recenzije djela koju je napisao doc. dr. sc. **Petar Bašić** (str. 161.- 163.) i sadržaj (str. 165.- 167.).

Prvo poglavlje "Pojam nacionalnih manjina" (str. 11.- 14.) obrađuje prava manjina promatranih kao poseban skup pravila koja uređuju status brojčano

inferiornih ili nedominantnih skupina specifičnih obilježja, prije svega osobitog etničkog, vjerskog ili jezičnog identiteta koji ih čini drugačijima od ostatka populacije države u kojoj žive.

U drugom poglavlju „Struktura stanovništva u Hrvatskoj“ (str. 15.- 18.) autorica je istražila strukturu stanovništva u Republici Hrvatskoj koristeći podatke iz Popisa stanovništva iz 2001. godine, budući da Popis iz 2011. još nije bio objavljen u vrijeme ovog istraživanja. U Republici Hrvatskoj tako su registrirane 22 manjinske skupine: Albanci, Austrijanci, Bošnjaci, Bugari, Crnogorci, Česi, Mađari, Makedonci, Njemci, Poljaci, Romi, Rumunji, Rusi, Rusini, Slovaci, Slovenci, Srbi, Talijani, Turci, Ukrajinci, Vlasi i Židovi.

Treće poglavlje „Bošnjačka nacionalna manjina“ (str. 19.- 27.) posebno se fokusira na nacionalnu manjinu Bošnjaka koja je u RH vremenom porasla. Bošnjaci su u Hrvatsku počeli dolaziti odmah po austrougarskoj okupaciji Bosne i Hercegovine polako obnavljajući prisutnost muslimana u Hrvatskoj. Završetkom rata u BiH propale su i iluzije o cijepanju Bosne. Za Bošnjake u Hrvatskoj to je vrijeme borbe za priznanje svog manjinskog statusa. Devedesetih godina svjedočimo procesu jačanja postojećih institucija i nastajanja novih uključujući i onih koje predviđa nova zakonska regulativa o manjinama usklađena s europskim standardima. U Republici Hrvatskoj trenutno postoje dvije bošnjačke političke stranke (Stranka demokratske akcije Hrvatske- SDAH, i Bošnjačka demokratska stranka Hrvatske- BDSH), a do danas su Bošnjaci u Hrvatskoj izgradili društvenu i organizacijsku strukturu do visoke razine.

U četvrtom poglavlju „Pravni okvir zaštite nacionalnih manjina u Hrvatskoj“ (str. 29.- 32.) autorica navodi sve važne pravne akte koji jamče zaštitu nacionalnih manjina u RH od kojih su najvažniji: *Ustav RH*, *Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina*, *Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj* te *Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*.

Peto poglavlje „Ustav Republike Hrvatske“ (str. 33.- 49.) detaljno obrađuje Ustav kao temeljni akt za zaštitu manjina u RH. Hrvatski Ustav tako je jedan od onih koji izrijeком spominju manjine, uz taksativno navođenje svih nacionalnih manjina. Republika Hrvatska priklonila se prevladavajućoj percepciji manjina u međunarodnom pravu po kojoj je element državljanstva jedan od preduvjeta priznanja manjinskog statusa.

Šesto poglavlje „Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina“ (str. 51.- 75.) posebno obrađuje značaj *Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina*. UZPNM navodi do sada najopsežniji popis međunarodnopravnih instrumenata s kojima Hrvatska preuzima obvezu poštivanja i zaštite navedenih prava „*svim svojim državljanima*“ (čl. 1. UZPNM), a za razliku od Ustava, UZPNM ne nabraja nacionalne manjine taksativno, već daje njihovu definiciju. Zaštitu prava osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama UZPNM uvrstio je u temeljna ljudska prava i slobode te ih proglasio nedjeljivim dijelom demokratskog sustava Hrvatske

koji treba uživati „*potrebnu potporu i zaštitu, uključujući pozitivne mjere u korist nacionalnih manjina*“ (čl. 3., st. 1. UZPNM).

U sedmom poglavlju „Politička zastupljenost manjina“ (str. 77.- 114.) autorica izlaže i detaljno obrađuje četiri temeljna instituta koja je izgradio UZPNM, a koji omogućavaju političku zastupljenost manjina. Ovi temeljni instituti su: pravo manjina na predstavljenost u Hrvatskom saboru; pravo manjina na zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica samouprave; vijeće nacionalnih manjina; Savjet za nacionalne manjine.

U osmom poglavlju „Ostali „manjinski“ zakoni“ (str. 115.- 123.) autorica posebnu pažnju posvećuje dvama zakonima koji su od izuzetne važnosti za zaštitu prava nacionalnih manjina, a radi se o Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Knjiga **A. Nanić** *Manjine u pravu- Ustavnopravni položaj nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Bošnjake* obrađuje pitanje manjina koje spada u najosjetljivija pitanja suvremene ustavnodemokratske države. Ni Hrvatska među njima nije iznimka. Kod nas ustavna je demokracija u svojoj fazi potrage i adaptacije tranziciji i stabilizaciji takvog sustava koji je uvijek i proces "civiliziranja većine". Hrvatski put sazrijevanja ustavne demokracije od 1990-tih pokazuje nam da se je pitanje nacionalnih manjina često puta pojavljivalo kao kamen spoticanja. Dio slike su i nedavne prepirke oko uvođenja dvojezičnih natpisa u Vukovaru. Aktualna situacija zahtijeva od institucija vlasti ali i od samih građana razumijevanje, strpljivost ali i modus rješavanja koji ne zatvara oči pred problemima niti ih "ostavlja za sutra". Zato svaki novi teorijski rad na temu nacionalnih manjina kod nas doprinosi boljem sagledavanju problematike u pitanju. U tom smislu ovaj je rad od iznimne važnosti. Naime, knjiga Amine Nanić „*Manjine u pravu- Ustavnopravni položaj nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Bošnjake*“ nije samo vrijedan izvor informacija o ovom delikatnom pitanju; ovaj je tekst ujedno i dokaz da kritička i dobronamjerna javnost kod nas ipak ne oklijeva da s mnogo entuzijazma podsjeti vlast i većinu kako tematika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj nije samo stvar teorije nego i dugo očekivanje pozitivne prakse.